

Analýza prínosov a nákladov systému stravného na Slovensku

Máj 2018

EY

Building a better
working world

Manažérske zhrnutie

Legislatívna povinnosť

Zákonník práce definuje povinnosť zamestnávateľa zabezpečiť stravovanie najmä formou jedného teplého hlavného jedla vrátane vhodného nápoja vo vlastnom stravovacom zariadení, v stravovacom zariadení iného zamestnávateľa alebo zabezpečiť stravovanie pre svojich zamestnancov prostredníctvom právnickej alebo fyzickej osoby, ktorá má oprávnenie poskytovať stravovacie služby – to znamená poskytnutím stravovacej poukážky.

Systém stravného sa v určitej podobe vyskytuje vo väčšine analyzovaných európskych krajín. Takmer vo všetkých porovnávaných krajinách je systém stravného dobrovoľný a záleží na rozhodnutí zamestnávateľa, či poskytne svojim zamestnancom príspevok na stravovanie. Stravné býva daňovo a odvodovo zvýhodňované tak na strane zamestnanca, ako aj na strane zamestnávateľa.

Najnižšie hodnoty daňovo uznateľných nákladov na stravovanie zamestnancov, v rozmedzí od 2 EUR do 2,60 EUR na zamestnanca a deň, sme identifikovali v krajinách ako Belgicko, Česká republika, Fínsko, Slovensko. Naopak, najvyššie hodnoty daňovo uznateľných nákladov na stravovanie zamestnancov, v rozmedzí od 5,42 EUR do 11 EUR na zamestnanca a deň, sme identifikovali v západoeurópskych krajinách (ako Francúzsko, Taliansko, Portugalsko, Španielsko).

Formy stravovacích poukážok

Pri zabezpečení stravovania prostredníctvom stravovacích poukážok majú zamestnávateľa na Slovensku v súčasnosti 3 možnosti, a to papierové stravovacie poukážky, elektronické stravovacie karty a platobné stravovacie aplikácie pre smart telefóny.

Výhodou papierových stravovacích poukážok je väčší rozsah akceptačných miest v porovnaní s elektronickými či virtuálnymi alternatívami, avšak na úkor vyšších administratívnych nákladov v porovnaní s elektronickou formou. Používanie elektronických kariet a aplikácií zrýchľuje systém platenia, avšak bariérou v súčasnosti môže byť užší okruh akceptačných miest a vyššie technologické nároky na používateľov.

Napriek postupujúcej digitalizácii a virtualizácii zrejme elektronické formy stravovacích poukazov v blízkej dobe úplne nenahradia papierové stravné lístky, najmä z dôvodov vyšších technologických nárokov, vstupných nákladov na ich zabezpečenie, ako aj vyššej obľúbenosti u používateľov.

Trh so stravovacími poukážkami

Trh so stravovacími poukážkami bol v roku 2017 na Slovensku tvorený takmer výhradne šiestimi spoločnosťami: Axasoft, DOXX – Stravné lístky, Edenred Slovakia, GGFS, Up Slovensko a VAŠA Slovensko. Okrem Axasoft a GGFS sú všetky spomenuté spoločnosti členmi profesionálneho združenia firiem pod názvom Asociácia emitentov stravovacích poukážok (AESP).

- ▶ Zákonník práce upravuje vzťah medzi zamestnávateľmi a emitentmi stravných poukážok tým spôsobom, že maximálna výška poplatku za sprostredkovanie stravovania formou stravovacích poukážok (t.j. poplatku za zakúpenie stravných poukážok zamestnávateľmi) je 3% nominálnej hodnoty poukážky. Je však potrebné zdôrazniť, že ide o maximálnu výšku poplatku a v skutočnosti je tento poplatok nižší v dôsledku konkurenčného prostredia (v priemere okolo 1%).
- ▶ Výšku poplatku, ktorú stravovacie zariadenia alebo potraviny platia emitentom stravovacích poukážok za spätný výkup poukážok po ich použití zamestnancom, zákon žiadnym spôsobom neupravuje – v súčasnosti sa pohybuje v rozmedzí 3 - 5%.

Vybrané prínosy a náklady systému stravného

- + Stravné má pozitívny dopad na zmiernenie pracovnej záťaže zamestnancov a prispieva k ich zdravému životnému štýlu.
- + Preskúvané medicínske štúdie dokazujú dôležitosť frekvencie stravovania vo vzťahu k regulácii telesnej hmotnosti a vzťah medzi vynechávaním jedál a obezitou – aj keď len málo vedeckých zdrojov popisuje a podporuje konkrétny vzťah medzi vynechávaním obeda a obezitou
- + Je to pozitívne hodnotený zamestnanecký benefit a daňovo uznateľný náklad pre zamestnávateľov
- + Stravné tvorí cca. ¼ celkových tržieb slovenských reštaurácií (250 miliónov EUR), sú naň naviazané príjmy štátu (dane, odvody) a prispieva k zamestnanosti ľudí s nižšou kvalifikáciou.
- + Stravné znižuje v národnom hospodárstve podiel tzv. neplatenej práce.
- + Prostredníctvom použitia stravovacích kariet a aplikácií prispieva k znižovaniu podielu tzv. šedej ekonomiky v odvetví reštaurácií.
- Náklady stravného tvoria najmä (transakčné) náklady na samotnú existenciu a fungovanie systému. Ide o provízie platené emitentom stravného, náklady na prácu navyše a ostatné (nepriame) náklady. Náklady vynakladajú a teda systém stravného financujú zamestnávatelia, reštaurácie a maloobchod.
- Za hlavné odhadované náklady považujeme náklady na provízie (30,9 milióna EUR ročne) a náklady zamestnávateľov na prácu spojenú s administráciou stravného (12,5 milióna EUR ročne).

Dopady hypotetickej náhrady stravného hotovosťou

- 73 mil.** Celkový pokles tržieb reštaurácií v dôsledku poklesu návštev v čase obeda v celkovom rozsahu cca. 73 miliónov EUR ročne. Ušetrené náklady reštaurácií v dôsledku zmeny systému by pokryli len cca. 16% zo stratených tržieb (11,7 milióna EUR).
- 40 mil.** Celkové ušetrené náklady zamestnávateľov a maloobchodu spolu do sumy cca. 40 miliónov EUR ročne.
- 2 000** Pokles počtu pracovných miest v slovenskom reštauračnom sektore by sa priamo dotkol až 2 tisíc zamestnancov.
Nižšia následná zamestnateľnosť menej kvalifikovaných pracovníkov z reštauračného odvetvia, resp. ich dodávateľov.
- 9,1 mil.** V dôsledku poklesu ziskov, a teda hradenej dane z príjmov právnických osôb a DPH reštauračného odvetvia, zníženia daňovo-odvodových príjmov a zvýšenia výdavkov štátu na dávky v nezamestnanosti by štát stratil spolu približne 9,1 milióna EUR.